

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

D. Dr. Iuliu Maniu despre scrisoarea contelui Șt. Tisza.

— Interviewul nostru cu d. dr. Iuliu Maniu. —

Arad, 13 Noembrie.

In trecerea sa spre casă iubitul nostru fruntaș, d. Dr. Iuliu Maniu și-a întrerupt călătoria și s'a oprit pentru câteva momente în orașul nostru.

Profitând de acest prilej redactorul nostru a solicitat dlui Dr. Iuliu Maniu un interviu relativ la scrisoarea primului-ministru ungar cont. Ștefan Tisza adresată l. P. Sale mitropolitului Ioan Mețianu din Sibiu.

D. Dr. Iuliu Maniu a primit în mod foarte afabil pe redactorul nostru căruia a binevoit să-i facă următoarele declarații importante:

— Ce părere aveți despre noua inițiativă a contelui Tisza privitor la împăcarea Românilor?

— Găsesc de foarte natural că prim-ministrul țării încearcă să pună capăt adâncii nemulțămiri ce domnește la Români din regatul ungar. Recunoașterea necesității de stat de a mulțumi toate popoarele din țară și în special poporul românesc este un pas înainte în evoluția noastră politică. Devotamentul eroic cu care poporul românesc din Imperiul Habsburgic a grăbit să satisfacă obligamentelor sale cetățenești poate fi tot atât de puțin considerat drept dovadă pentru neexistența unei nemulțămiri serioase la poporul român, cât de puțin a fost permis ca să se facă din modul energic în care și-a arătat această nemulțămire, deducțiuni nefavorabile în ce privește simțul său de datorie cetățenească.

Importanța osebită a inițiativei contelui Tisza zace chiar în recunoașterea oficială a loialității poporului românesc — despre care noi dela început eram convinși — și în constatarea, că în consecință a dispărut și ultima piedică de a satisface consecințelor logice ce urmează din faptul, că rezolvirea chestiei românești a devenit a fi azi de domeniul actualităților politice.

Nizuința contelui Tisza de a rezolvi chestia română și constatarea loialității poporului român va produce de sigur pretutindeni bună impresiune.

Cu atât mai mult trebuie însă să ne îngrijoreze concepțiunea D-sale despre modul de rezolvire a conflictului existent între politica de guvernament a țării și între poporul românesc. Mai ales experiența din trecut ne pune într'o stare sufletească sceptică, deși nu putem nega că între punctul său de vedere de acum un an și cel arătat în scrisoarea sa adresată Preasfințitului Metropolit I. Mețianu este în multe privințe deosebire.

— Ce credeți despre conținutul scrisorii contelui Tisza și ce părere aveți despre valoarea concesiunilor cari le pune în vedere?

— Din scrisoarea contelui Tisza nu se vede lămurit că de fapt ce intenționează a face în meritul chestiei și că în ce măsură este aplicat a recunoaște drepturile poporului român, între limitele cari dela început și le pune prin accentuarea „considerațiilor de

stat maghiar și național"! Prin urmare, formarea unei opinii definitive nu este încă posibilă.

Știm însă, că din experiența trecutului și din istoria luptelor noastre politice s'a desprins și s'a cristalizat în conștiința publică românească convingerea că fără asigurarea în mod instituțional și organic a influinței politice a poporului român atât în guvernământul cât și în legislațiunea țării, fără introducerea instrucțiunii românești în toate instituțiile de învățământ de orice caracter sau grad ar fi acelea, fără respectarea limbei românești în oficiile publice și fără aplicarea oficialilor români în toate funcțiunile publice într'o măsură dreaptă nu se poate închipui o deslegare definitivă și mulțumitoare a chestiei românești din Transilvania și Ungaria.

N'am făcut nici când taină din convingerea mea, că admiterea și aplicarea principiului autonomice este cea mai potrivită modalitate pentru a satisface acestor desiderate. Nu pot să știu încă ce atitudine va observa însuși partidul național român și comitetul său executiv — cari singur sunt chemate a da directivă în chestiunile politice ale poporului românesc — față de noua inițiativă a contelui Tisza, dar și până atunci cred că pot să constat fără a mă teme că voi ajunge în contradicție cu conducerea de partid, că cadrele depuse în scrisoarea contelui Tisza sunt departe nu numai de principiul autonomice și de modalitățile practice prin care s'ar putea atinge considerațiunile mai înainte arătate și scopul principal al luptelor noastre politice: asigurarea existenței noastre naționale.

Poporul românesc desigur va ști judeca

Pe unde trec armatele.

Dunkerque.

Agenția telegrafică italiană ne informează că Germanii amenință serios portul francez Dunkerque. Acolo se așteaptă desfășurarea unei lupte mari, deoarece este de mare importanță pentru armatele aliate ca Germanii să nu ajungă până în acel punct.

Așezat la 78 klm. de Lille, Dunkerque se ridică în mijlocul dunelor oceanice, ca o Țipulă. Punct de războiu de prima linie, acest oraș al Franței este un tot atât de important port militar, după cum este și port comercial. În 1867 importul atinsese suma de 61.127.800 fr., iar exportul 33.767.229 fr. Trecutul plin de evenimente, așezarea frumoasă, importanța economică și militară, asediurile mari ce le-a suferit, au făcut din acest oraș și mare port al Franței, una din cele mai cunoscute localități. Istoria acestui oraș și port este foarte bogată; iar Eugene Isabey l'a immortalizat — atât cât operele omenesci pot fi nemuritoare — într'o minunată pânză ce-a făcut aproape faima acestui pictor.

Dunkerque este un oraș vechiu și posedă monumente frumoase și interesante cu toate cumpenele prin cari a trecut.

Biserica St. Eloi în stil romano-grec, atrage atențiunea tuturor iubitorilor de frumos prin nobila simplitate a arhitecturii sale, prin frumoasele vitrouiri ce-o împodobesc și imprăstie înăuntru lumini misterioase și prin tablourile cari o decorează.

Tot în această biserică se află mormântul lui Jean Bart ilustrul marinar născut la Dunkerque vestit prin explorațiunile ce le-a făcut.

Aceasta este cea mai veche biserică din Dunkerque. Saint-Jean Baptiste e mai nouă, datează de prin secolul al XVIII-lea și dacă arhitectura acesteia nu are nimic extraordinar, lănturul ei este cu totul prețios, căci cuprinde câteva din cele mai bune picturi clasice. Rubens, Gudo Reni, Van Dyck și de Crayer, strălucesc acolo prin operele lor.

Vechiul tron al bisericii Saint-Eloi este iarăși un monument demn de atențiune, atât prin arhitectura lui gotică bogată, cât și prin ceasornicul din vârf, celebru prin bătăile lui, încă din secolul al XV-lea.

Primăria rezidită în anul 1644 în stil grec, bursa, palatul de justiție, teatrul, frumoasa statuie în bronz a lui Jean Bart, lucrată de David d'Angers și muzeul sunt în sfârșit prețioasele cu cari Dunkerque este împodobit și se laudă străinilor.

În special muzeul de pictură cuprinde unele opere de mare valoare. Giorgione, Rubens, Hobein, Van Dyck, ca să numim pe cei mai cu-

noscuți în întreaga lume din marii pictori, au acolo opere minunate, cari fac mândria muzeului.

Origina orașului Dunkerque datează, după documente, din secolul al VII-lea.

Pe drumul dela marginea oceanului, spune tradiția, și-au așezat micile lor colibe niște pescari. Sfântul Glois (Saint Gloi) veni pe acolo, ca să predice Evanghelia și fondă la 646 pe plaja nisipoasă o bisericuță numită Dun-Kerke (Dunkerque).

Așa, se zice, a început orașul care avea să se bucure apoi de-o viață bogată în evenimente, căci nu sunt multe orașe, cari să se poată mândri cu mai multe lupte, asediuri și cu un trecut mai aventuros. Intreprinzători și bravi, fiecare dunkerquez pare în trecutul acestei oaze înfloritoare, în mijlocul dunelor, un Jean Bart, Ars, distrus, când pustiit de Franța, când de Anglia, când torturat de închișiție, Dunkerque, a răsărit ca pasărea Phénix, din propria lui cenușă, tot mai frumos și mai dornic de viață.

Când Franța a cucerit, după faimosul asediu al ducelui d'Enghien, acel cuib de corsari, care era Dunkerque, bucuria fu mai mare poate decât dacă ar fi cucerit o împărăție și H. Martin spune că întreaga Europă a fost emoționată de marele succes al Franței. Dunkerquezii ajunseră să fie, cu întreprinderea și bravura lor, spaima mărilor și a comerțului țărilor rivale.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

conținutul politic al inițiativei contelui Tisza cu măsura dreaptă a exigențelor sale reale și indispensabile și a cerințelor sale, pentru care are indicii sigure nu numai în programul partidului național ci și în postulatele prezentate contelui Tisza cu ocaziunea tratativilor din iarna trecută.

Ar fi o greșeală să intru în discutarea mai amănunțită a chestiunii, care e acomodată să excite pasiuni și să reinvie amintiri dureroase. Zilele grele în cari trăim trebuie să ne unească nu numai în ajutorul ci și în respectul reciproc al drepturilor și al aspirațiilor juste și sunt convins că poporul românesc și în această privință va fi totdeauna la locul său.

România să se ferească de aventuri!

București, 11 Noembrie.

Războiul între Rusia și Turcia a început; țara a ordonat armatei din Caucazia să treacă granița și să atace pe Turci. Că știrea aceasta este de mare importanță, o pricepe toată lumea... Din Constantinopol se anunță, că la Mecca s'a proclamat războiul sfânt....

Dar pe când din toate părțile vin aceste știri anunțând începutul serios al războiului, se publică și o serie de știri arătând că la Constantinopol ar fi neînțelegeri între miniștri și că unii dintre ei ar fi demisionat. De sigur că se încearcă la Constantinopol o schimbare a situației, cum s'a încercat totdeauna în capitala imperiului otoman de către puterile rivale. Constantinopolul a fost vecinic frământat de lupte pentru acapararea guvernului. Altădată lupta se da între influența engleză și influența rusească. Acum a intrat joc și soarta Constantinopolului. Comunicatele până având de partea sa pe sultan.

Înțelegerea anglo-rusească a născut, cum era de altfel fatal, temeri serioase că ar fi în joc și coarta Constantinopolului. Comunicatele presei oficiale turcești și ale presei europene vorbesc de această teamă unele prezintând-o ca întemeiată, altele căutând să demonstreze,

că este o simplă născocire germană înțelegerea ruso-engleză pentru Bosfor.

De sigur, că știrile acestea contrarii pot să fie toate puse la carantină, dar ziarele au publicat un document de cea mai mare importanță și asupra căruia trebuie să ne fixăm și noi atențiunea.

Ziarele au publicat textul manifestului dat de țara Rusiei în urma atacului flotei turcești. Acest manifest încheie cu rândurile:

„Intervențiunea rău inspirată a Turciei nu va face decât să grăbească desnodământul fatal pentru ea și va deschide Rusiei calea pentru deslegarea problemelor istorice pe malurile Mării-Negre, probleme ce i-au fost hărăzite de strămoșii ei.”

Claritatea cu care vorbește manifestul țării despre problemele de pe malurile Mării Negre cari au fost hărăzite Rusiei de strămoșii ei, confirmă știrea, că există o înțelegere cu Anglia asupra Bosforului și a Dardanelor, fiindcă dacă nu ar fi așa Rusia s'ar fi ferit să fie atât de categorică, deoarece până acum Anglia s'a opus totdeauna ca Rusia să devină stăpână pe Dardanele și deci pe Constantinopol.

Chestiunea aceasta este de mare importanță pentru România.

Dardanele sunt cheia comerțului românesc, de ele poate să depindă prosperitatea economică a României.

Sunt câteva zile de când vorbind în cercurile politice din Capitală de situația României față de războiul actual spuneam că chestiunea este mult mai complicată decum se pare la prima vedere și aci avem să examinăm și viitorul economic și deci politic al regatului român pe lângă politica lui națională atât de scumpă întreg neamului românesc.

Iată pentru conducătorii României trebuie să examineze cu deosebită atențiune situația și să se ferească de măsuri pripite.

De altfel și ziarul „Le Temps” recunoaște, că conducătorii României trebuie să fie foarte prudenți și să se ferească de aventuri.

Iată într'adevăr cum vorbește marele ziar francez de discursul regelui Ferdinand:

Evuța Stupariu, cl. III.

Acolo e vărsare de sânge. Acolo oamerii mor de frig. Și de foame. Oamenii se pușcă unul pe altul cu tunurile.

Traian Țipar, cl. III.

Mulți mor de foame. Pe alții îi chilăvesc, pe alții îi omoară.

Maria Gorcea, cl. III.

*Colo jos pe rătărele
Se bat două taberi grele
De răgute tinerele.
Până 'coama calului
Sânge de-al Muscanului.*

Observare. Românii noștri duși la războiu trimis scrisori însoțite de poezii lungi de felul acesta. Se vede și cele câteva rânduri de mai sus au rămas în mintea copilei dintr'o poezie mai lungă.

Adelina Beneke, cl. IV.

La bătaie dă cu tunuri și cu puști. Doboară oamenii. Și se varsă mult sânge.

Ion Poșa, cl. IV.

Oamenii la bătaie se împușcă și se bat cu săbiile. Unu-i mort, altu-i schiop, altu orb, altu tăiat la o mână.

Susana Borgia, cl. IV.

Tetea) s'o dus la bătaie. Se bat și se omoară. Și împușcă feciorii. Și dau cu tunurile în ficioari. Și vin ficioarii împușcați în spitaie. Și-i prind muscanii, și-i duce în țara lor, și-i țâne acolo.*

*) Frate mai mare.

— Regele Ferdinand al României a ținut, membrilor celor două camere, cu prilejul întoarcerii, un discurs, ce se inspiră din prudenta regelui Carol și rămâne în limitele stricte ale limbajului unui suveran, respectuos către datorile sale constituționale. S'ar căuta deci înzadar o indicație asupra liniei politice a noii domnii. Dar nu pare mai puțin sigur, că regele Ferdinand nu va întrebuița influința sa, ca să împingă țara în direcțiuni opuse acelor pe cari le dorește sentimentul național sau pe cari l'ar sfătui guvernul.

Atitudinea României, menținerea neutralității sale sau intervenirea regatului pentru a grăbi realizarea idealului său național, ridică de altfel problemele cele mai delicate, a căror elemente nu pot fi apreciate decât la un loc cu situația generală și raporturile dintre statele balcanice între dănele.

Și dacă relațiile dintre București, Atena și Niș sunt dintre cele mai cordiale, nu se poate garanta că Bulgaria nu va manifesta oarecari pretențiuni, în cazul când România s'ar ridica... Turcia de altă parte păstrează necontenit veleitățile aventurii și continuă a manifesta dorința de a sluji interesele Germaniei. Nu va trebui deci să ne surprindă, că regele Ferdinand n'a crezut că trebuie prilej pentru a-si destăinui sentimentele și a indica soluțiile — cari le-ar preferi”.

Situațiunea este într'adevăr foarte priemjioasă și trebuie să băgăm bine de seamă ca să ne apărăm cu succes interesele și să pornim cu pas sigur la consolidarea poporului nostru și la realizarea aspirațiilor noastre.

† Iuliana Stoica de Hațeg

Date fiind greutatea de comunicație, abia astăzi am primit anunțul funebru, când deja de 5 zile este înmormântată, că la Orșova s'a stins din viață înainte cu o săptămână, un suflet nobil, care mai ales în recunoștința ziaristilor români din Ungaria, va fi vecinic pomenită: dna **Iuliana Stoica de Hațeg**, care încă în viață fiind, a donat fondului ziaristilor români frumoasa sumă de zece mii coroane, având a se administra separat ca fond, care va purta numele nobilului Donatoare și al fecitului ei soț.

Donatiunea este perfectă și numai unele formalități sunt de implinit, cari au întârziat din cauza stărilor excepționale în cari ne aflăm. Iar publicarea actelor s'a amânat anume până după împlinirea acestor formalități.

Vom respecta voința nobilei donatoare intru toate și credem, că nu peste mult vom fi în situația a da toate actele publicității. Cerem scuze dela sufletul nobil, că amintim acum atât, dar nu se putea să înregistrăm trista știre fără de a spune totodată cine a fost și este, aceea care de aci înainte are să trăiască în recunoștința noastră, a gazetarilor români de astăzi și a urmașilor noștri, cari mai ales vor beneficia de darul nobil și neperitor.

Adânc întristata familie a dat următorul anunț:

Cu inima cuprinsă de durere anunțăm tuturor rudelor, amicilor și cunoscuților încetarea din viață a preaiubitei noastre surori și mătușă a doamnei

Iuliana Stoica de Hațeg, născută Iacobescu, care după lungi și grele suferințe si-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în etate de 76 ani, Joi, în 5 Noembrie st. n. la 10 ore seara.

Rămășițele pământesti ale scumpei decedate se vor depune spre vecinica odihnă în cimitierul om. gr. or. din loc Sâmbătă în 7 crt. la 2 ore p. m.

Orșova, la 6 Noembrie st. n. 1914.

Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă!
Elena Gogoltan și Ecaterina Demetrovici ca surori, Traian Hențu, inv. penz. ca nepot. Sara Hențu, născ. de Stoica, ca nepoată, Alexandrina Hențu strănepoată, Ioan și Dănilă Stoica de Hațeg nepoti, Anton Iacobescu nepot de văr, George Peia c. și r. maior i. r. nepot de văr.

Intregim aceste date ale anunțului cu următoarele note prinse în fugă, având Epitropia

Istoria numără zece asedii principale suferite de orașul și portul Dunkerque, dar cel mai principal și care va rămâne pentru totdeauna memorabil în istoria Franței și în istoria bravilor omenirii, este asediul dela 1793 început la 9 August, când ducele de York, profitând de starea în care se găsea Franța întreagă și strămoșoarea în care se găseau puținii locuitori din Dunkerque după atâtea restricte, veni în fruntea a 40.000 de oameni, ca să cucerească orașul și portul râvnit de ei și care le făcuse atât sânge rău.

Ei bine, oamenii aceia extraordinari fără subsidii, fără ajutoare militare, fără nici o speranță de nicăieri, tinură timp de trei săptămâni în eșec trupele engleze, hărțuindu-i și permițând astfel generalului Honchart să vină cu armata la Hondshoste, unde întâlni armata engleză, o bătu și o puse pe fugă în cea mai mare neorânduială.

Să vedem acum Dunkerquezii vor mai fi și azi cei de altădată?

(le.)

Războiul și copiii.

Primim dela un brav învățător român următoarele rinduri foarte interesante:

Grozăvenia războiului n'a putut să nu influențeze sufletele plâpânde ale copiilor. La școala mea din Pânade zilele acestea, am dat copiilor din clasa a III—IV-a, copii de 8—9 ani, lucrarea liberă: „Cum e la bătaie?” Dau câteva specimene de compoziții de ale copiilor.

T. C., inv.

omâniei a tinut, cu prilejul intrării în țară, din prudența strictă alesele date, înzestrate deci înzestrate a noii regale, ca să știe să, pe care să pe cari l'ar

neutrality pentru a național, ridică delicate, a căror lă un loc cu dintre statele

reștii. Atena și e, nu se poate înfesta oarecari s'ar ridică... neconținut ve-manifesta do-maniei. Nu va rele Ferdinand a-si destăinu cari le-ar

foarte pri-mine de seama reșesele și să rea poporului nilor noastre.

Hateg

niciație, abia când deja de sova s'a stins un sufler no-ziariștilor romeni: dna în viață fiind, ni frumoasa a se admina- numele no-sof

ai unele for-ntârziat din i ne aflăm, anume până onatoare in-mult vom fi tății. Cerem acum atât, a știre fără este, aceea în recunoș- de astăzi și or beneficia

mătorul a-ntâm tutu- încetarea și mătușa

acobescu, -a dat no-tate de 76 e seara. i decedate n cimiterul e. la 2 ore

4. ernă! trovici ca pot. Sara exandrina toica de t de văr, le văr. cu urmă-Epitropia

fondului ziaristilor noștri să întregescă această schiță biografică și să publice în Analele sale și fotografiile donatoarei și soțului ei de al caror nume nemuritor va fi legat fondul de zece mii cor. trecut în administrarea Fondului ziaristilor români din Ungaria.

Date biografice.

Tatăl doamnei Iuliana Stoica de Hateg: Tatăl ei a fost protopopul Dimitrie Iacobescu, născut în Valeaboului, lângă Caransebeș, ca fiu de preot. În anul 1846 patriarhul sârbesc Raiacici l'a exmis în comuna Bocșa-montană, unde tot poporul trecuse la unire spre a-l îndupleca să treacă iarăș la legea noastră străbună, ceea ce, după multă osteneală în decurs de 1 și jumătate an a și reușit.

Protopopul Dimitrie Iacobescu în anul revoluțiunii (1848-49) a suferit foarte mult pentru sentimentele lui românești. Ura față de acest protopop era așa de mare, încât puțin a lipsit, că nu l'au spânzurat.

În anul 1849 a fost administrator protopopesc în Oravița, iar în anul 1850 a ajuns la Mehadia ca protopop; în această calitate a servit 23 ani, până la anul 1872, când a răposat. De Șaguna a fost foarte iubit luptând foarte mult pentru reorganizarea diecezelor între Români și Sârbi.

Bărbatul donatoarei: Isaia Stoica de Hateg: Născut în luna lui Martie 1830. Ca fiu de grăniter, în etate de 17 ani, a intrat în armată și ca voluntar în anul 1847 a mers în Italia, unde a ajuns sergent-major, venind acasă din Italia și aflându-se coroana ungurească ascunsă lângă Orșova pe teritoriul comunei Tușari, a luat parte în compania de gală, care a dus coroana găsită pe la anul 1853 la Viena. Tot pe timpul acela intrând armata austriacă în România, la această campanie de asediare a luat parte și dânsul, mergând la Galați, de unde la începutul lui Noembrie 1854 s'a reintors în patrie în societatea locotenentului Hudovschi, acest din urmă fiind grav bolnav.

În 12 Noembrie s'a cununat în Mehadia cu donatoarea: Iuliana Stoica de Hateg: după 8 zile s'a întors iarăș la Galați la batalionul său, unde a stat până la 12 Iulie 1855, când apoi dimpreună cu batalionul a venit înapoi; după aceea a mai servit în armată 2 ani, de aici a trecut la administrația militară (Militaer-Verwaltung) unde avanjând după un serviciu de câțiva ani, a trecut la Caransebeș în calitate de cancelist pe lângă tribunalul grănitar, aici a stat până la desființarea graniței. După desființarea graniței militare a intrat la oficiul de dare în calitate de oficiant cl. I, unde a servit mai mulți ani și după aceea a trecut la penzie.

După pensionare a fost ales de primar comunal în comuna Mehadia, ca primar a servit 8 ani și în acest interval a fost ales de deputat la sinodul eparhial din Caransebeș, precum și de deputat la congresul nostru național bisericesc.

La îndemnul dlui general Doda a abzis de primărie și a mers la Comunitatea de avere din Caransebeș, unde a servit 20 ani și pensionându-se, după pensionare la 9 luni a răposat.

Doamna donatoare, Iuliana Stoica de Hateg: Protopopul Dimitrie Iacobescu a avut trei fiice, anume cea mai mare e donatoarea, născută în luna lui Februarie 1838; cea mijlocie e doamna văd. Elena Gogolțan fosta soție a maiorului în penziune răposat: Alexandru Gogolțan, cea mai mică e doamna văd. Ecaterina Demetrovici, fosta soție a dlui Costa Demetrovici, răposat, fost controlor la căile ferate române în România, Doamna Stoica nu a avut și nu are copii.

Ambele surori ale marimoasei donatoare sunt încă în viață, trăind împreună cu sora mai mare — acum defunctă — până în ultima minută a vieții ei, în cea mai completă armonie.

O viață nobilă s'a stins. O inimă mare a încetat a mai palpita. Dar fapta generoasă îi va păstra amintirea în veci.

A fost o damă de o cultură superioară, de o minte ageră și cu suflet generos.

A urmărit cu vădit interes toate evenimentele prin cari a trecut în bogata ei viață și a pronunțat sentențe și judecăți, cari ar face și celor mai inteligenți bărbați onoare.

Odihnească în pace! Memoria ei fie eternă. Iar pe proaspătul mormânt depunem o lacrimă ferbinte, de durerea pierderii și de recunoștința nobilei fapte, care i-a dat nemurirea.

(„Drap.”)

Războiul.

Valjevo evacuat.

Budapesta. — Trupele noastre înaintează în Serbia. Autoritățile sârbești din Valjevo au provocat locuitorii să părăsască orașul, rămânând în el numai miliție. Trupele noastre s'au apropiat de Valjevo la o depărtare, de unde pot asedia orașul.

Invingeri mari în Bucovina.

Cernăuți. — Rușii au evacuat Delatynul. Avantgardele noastre au intrat în pozițiile importante ce duc spre Stanislau. În luptele dintre Delatyn și Dora am capturat numeroși prizonieri.

Cernăuți. — În împrejurimea Cernăuțului e liniște. Dușmanul așteaptă desfășurarea evenimentelor în șanturi bine întărite, pe malul stâng al Prutului. Lângă Ceremos și Văscăut am avut lupte succese cu trupele rusești.

Concentrări de trupe rusești.

Budapesta. — Rușii concentrează trupe numeroase la Chișinew, Kiev, Bender și Odessa. De-a lungul țărmului Mării Negre Rușii au așezat mine.

Cartierul principal sârbesc.

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă). — Sârbii anunță oficial că, cartierul general sârbesc s'a mutat din Valjevo la Mladenovac, care e legat cu Belgradul, Valjevo și Nis cu drum de fier.

România nu permite trecerea trupelor rusești.

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă). — Din București se anunță: România a respins pretenziunea Rusiei, de a permite trecerea trupelor rusești prin teritoriu românesc împotriva Turciei.

Încă 4000 Francezi prizonieri.

Berlin. — La ocuparea orașului Dixmuiden Germanii au făcut 4000 prizonieri francezi și au capturat 21 mitraliere.

Știre falsă despre generalul Kluck.

Paris. — În urma unei știri din „Daily Telegraph” s'a răspândit vestea că generalul Kluck ar fi fost ucis de bomba unui aviator francez. „Temps” de ieri constată că știrea încă nu a fost confirmată.

Starea de asediu în Olanda.

Amsterdam. — După cum se anunță mai nou, starea de asediu a fost proclamată și asupra unor alte localități dela graniță.

Cavaleria rusească respinsă la Kosminek.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Pe frontul nordostic, afară de lupta în care a fost bătut la Kosminek (spre nordost dela Kalisch) un corp de cavalerie rusească, lupte mai mari n'au avut loc ieri. Detașamentele de recunoaștere ale dușmanului, cari voiau să ne spioneze mișcările, le-am respins. Și în executarea operațiilor actuale s'a validat dorul de luptă și spiritul excelent ce e stăpânit totdeauna trupele noastre. — General major Höfer locțiitorul șefului statului major.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe frontul oriental cavaleria noastră a respins spre ost dela Kalisch din nou atacurile cavaleriei rusești în număr covârșitor.

Reclama mortierelor de 42 cm.

Cine vrea să-și procure un mortier de 42 cm., să cetească preț-curentul fabricii Krupp, de pe anul 1913, unde va afla următoarele amănunte asupra obiectului de vânzare:

„Calibrul mortierelor e de 42 cm., lungimea țevii 21.375 mm., greutatea țevii 104.100 kg., greutatea plumbului 920 kg., înțeala plumbului la plecare e de 900 m. pe secundă și perforază în aproape o placă de oțel grosă de 1366 mm. Proiectilul poate fi aruncat până la o distanță de 47 km. în semicerc, al cărui rază maximă e de 13.600 m. și la cădere mai poate perfora o placă de oțel grosă de 450 m. Mortierul poate fi transportat numai cu un tren ori motor special, eventual desfăcut în trei bucăți. Costă 3 milioane și jumătate mări!”

Comenzile se fac de guverne și suma se achită anticipat. Pe datorie se dau numai statului german. Un

singur exemplar a fost cedat Franței — gratis, undeva pe la Yser — după cum mint ziarele antanei.

Felurite.

Berlin. — „Lokalanzeiger” anunță din Roma: Fiind ieri ziua natală a regelui, la prânzul obișnuit a fost bătător la ochi absența reprezentanților diplomați ai Fraței, Angliei și Japoniei.

Berlin. — Marti noaptea un dirigiabil Zepelin a apărut deasupra localităților Scherness și Harvic. Reflectoarele din Dover l-au descoperit, totuși nimeni nu a puscat asupra lui.

Amsterdam. — Din flota engleză lipsește crucișătorul Carinthia și alte opt vapoare mai mici — cum s'a constatat la inspecția din urmă.

Paris. — În Abesinia se semnalează mișcări revoluționare.

Londra. — Dintre deputații englezi 126 înși au intrat în serviciul activ la armată și marină.

Paris. — Caillaux, care a intrat ca voluntar în armata franceză, ar fi fost condamnat la două săptămâni arest, pentru că și-a ofensat superiorul. D-na Caillaux e în serviciul Crucei-roșii.

Cairo. — Dincolo de canalul Suez au fost câteva ciocniri. Beduinii au atacat și ucis mai mulți grăniceri.

Sofia. — Oficial. — Canonada dela Orșova se aude pe Dunăre până la Vidin.

— Președintele parlamentului german Kaempf a trimis împăratului Wilhelm o depeșă duioasă cu prilejul căderii Cing-tau-ului.

— Răspunzând la un interview acordat de d. T. Ionescu unui ziarist, în care s'a pronunțat simpatie despre manifestul țarului, zice „P. Lloyd”: — Dacă n'ar fi fost Austro-Ungaria la postul său nu ar exista astăzi România și Bulgaria și poate chiar și Turcia ar fi astăzi o provincie rusească.

— Ziarele engleze atribuie întreaga acțiune a Turciei lui Enver pașa și „Daily Telegraph” scrie, că un glonț bine țintit contra lui Enver pașa trebuie să modifice esențial situația internațională. Alte ziare engleze propun o lovitură de stat în Turcia, ca să înlăture guvernul amic Germaniei.

— Din Rotterdam se anunță, că un aviator austriac a aruncat deasupra de Cetinje bombe, nimiciind trei vagoane din apropierea gării(!) când știut este, că în capitala Muntenegrului nu există nici tren, nici gară și nici vagoane!

— Ziarul italian „Perseveranza” scrie, că zi de zi cresc avantajile neutralității italiene, dar cu toate acestea este neutralitatea numai condiționată și nu absolută.

— Principele de coroană Ruprecht al Bavariei, comandantul uneia din armatele cari operează acum în Belgia, încheie un ordin de zi către soldații cu vorbele: *Noi trebuie, voim și vom învinge!*

— Agenția de Atena desminte categoric știrea despre mobilizarea Greciei.

— Relativ la răscoala Burilor se comunică, că trupele engleze au trecut peste râul Vaal și au deținut 350 răsculați.

— 18 senatori din Statele-Unite au prezentat o propunere în care solicită pe preșident să protesteze în contra întinderii mai departe a Japonezilor în Oceanul Pacific.

Ciocniri la granița greco-bulgară.

Sofia. — *Trupele grecești dela graniță, după câteva zile de mișcări suspecte, ieri au atacat prin surpriză trupele noastre în regiunea Sovrokop. A început un schimb de focuri violente, pe întreagă linia, până noaptea târziu. Pierderile nu sunt cunoscute.*

Conflictul dintre China și Japonia.

București. — „Dimineața” primește dela corespondentul său din Petrograd: Am fost asigurat la legătuina chineză, că China a adresat în repetițe rînduri note foarte energice Japoniei, protestând împotriva ocupării definitive a Cingtaului de către Japonia. Declarind guvernul chinez procedura Japoniei de „provocare”, relațiile diplomatice sunt foarte încordate între cele două state asiatice.

Italia și blocul statelor neutre.

Roma. — Ziarul „Mesaggero” comentând intrarea lui Soninno ca ministru de externe în noul cabinet, spune că **Soninno** va putea să câștige curând toată încrederea țării și va putea pune la activul său cel dintâi succes considera-

oii închinându-și activitatea pentru constituirea unei ligi a statelor neutre balcanice sub conducerea Italiei.

„Insistăm — scrie ziarul numit — ca „oul ministru să depue tot interesul pentru rezolvarea importante probleme a înțelegerii dintre Italia și țările balcanice neutre.

Dacă ne vom prezenta, față de răboiul european, împreună cu blocul balcanic, acțiunea noastră va fi militărește hotărâtă, iar politiceste predominantă. Dacă vom rămâne zolați, va trebui să ne mulțumim cu nimica pe oată. Și va fi și mai rău pentru popoarele balcanice, dacă ministrul nu va lua în seamă solicitările din București și Sofia și nu se va olos de apropierea dintre Italia și Grecia. Ar fi o eroare de neiertat și Sonnino nu va începe de sigur noua sa viață ministerială cu asemenea vină.”

Luptele pe frontul franco-german.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Trupele noastre au respins trupele dușmane ce au pătruns prin Nieuport până în suburbiul Lambatzyde, alungându-le până la mare. Dela Dixmuiden spre sud ofensiva noastră peste Canalul Yser progresează. În total am capturat peste 600 de Francezi. Am capturat 4 tunuri și 4 mitraliere. Atacurile dușmanului îndreptate din pădurile dela Argonnes și spre vest dela aceste păduri le-am respins.

Schimbare pe frontul din Franța.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” primește din Kristiania: „Daily Chronicle” a scris ieri că pe câmpul de război din Franța a avut loc o schimbare esențială.

A doua asediare a Przemyslului

Correspondentul de pe câmpul de război al ziarului „Bohemia” din Praga scrie despre situația din Przemysl:

Populația civilă a părăsit orasul. Garnizoana și trupele pentru apărarea cetății sunt stăpânite de speranța, că Rușii își vor lăsa iarăș dinții acolo. În zilele din urmă au fost în cetate cantități mari de muniție, așezându-o pe munți foarte înalți, așa că Przemysl e provăzut îndestul cu cele de lipsă, încât va putea rezista luni de zile.

— Incepând de alaltăieri se aud bubuituri de tunuri, semn că Rușii se apropie. Ieri s'au ivit deasupra cetății două aeroplane rusești, la o înălțime mare. Din un fort s'a împușcat cu șrapnele asupra lor. Au sburat chiar deasupra noastră și atunci le-am luat și noi la țintă, dar sburau la o înălțime prea mare, încât n'am putut constata ce pagubă le-am făcut. Atât e sigur, că nu departe de noi, au coborât.

Sperăm că și al doilea asediu îl vom suporta cu acelaș succes cari l'am avut la asediul dintăi. Obuzierele și tunurile noastre sunt incomparabil mai bune decât ale lor.

Mesajul englez.

Londra. — Ieri a fost deschis parlamentul englez. Mesajul printre altele spune:

„Energia și simpatia tuturor supușilor ai întregului imperiu ne asigură pe deplin, că războiul îl vom termina victorioși.”

Neutralitatea înarmată a Italiei.

Milano. — „Daily Chronicle” scrie despre neutralitatea Italiei următoarele: Cercurile politice italiene sunt convinse că Italia trebuie să-și păstreze neutralitatea până în cele din urmă. Cu toate acestea Italia considerând situația generală, face toate pregătirile militare, cheltuind sume însemnate pentru înarmare.

Nouii victorii turcești.

Constantinopol. — Dela cartierul principal otoman se comunică: Atacul executat ieri dimineață de către trupele noastre în Caucaz a fost încoronat de succes deplin. Rușii s'au putut menține în a doua linie a lor numai o zi și jumătate. Știrile, ce au sosit, spun: Cu ajutorul lui Dumnezeu ne-a reușit să-l constrângem pe dușman să-și părăsească pozițiile. Dușmanul se retrage pe întreagă linia și-l alungăm din toate părțile. (Biroul de presă al guvernului ung.)

Ultimul Bulgariei.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” anunță din Sofia: Guvernul bulgar a trimis o

nouă notă diplomatică la Niș, în care se cuprind cele din urmă condiții ale Bulgariei privitor la Macedonia. Guvernul bulgar a stabilit un termen scurt pentru împlinirea pretențiilor.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 13 Noembrie 1914.

Ciudățeni.

XXI.

„Leipzig' Illustrierte Zeitung” are o cronică permanentă a războiului, în care se publică și știrile adversarilor de pe câmpul de război. Naivități cu coarne. Iată câteva:

Paris, 10 Septembrie. — Din partea ministerului de război se confirmă oficial, că Helmuth Hirth, unul dintre cei mai îndrăzneți aviatori militari germani, a fost executat, prin sentința tribunalului martial, Sămbătă, la Berlin, pentru trădare de patrie. Hirth a furnizat secrete de ale armatei, lui Garros.

Paris, 8 Septembrie. — „Excelsior” află dela „Nouvel Vremja” că împăratul Francisc Iosif e pe patul de moarte. Împăratul a fost lovit de apoplexie, deoarece în arhiva arhiducelui Francisc Ferdinand s'au aflat documente, din cari se poate constata, că arhiducele a fost complice la uciderea fostului moștenitor Rudolf.

Londra, 7 Septembrie. — (Havas. Intârziată). — „Times” află din Ostende, că împăratul Wilhelm a fost Mecurea trecută în Bruxella, trăgând la hotel Bellevue. A luat parte la orgiile puse la cale de moștenitorul de tron, aceiaș zi, în palatul regal dela Laeken.

Londra, 5 August. — „Central News” scrie: Pe la Argenteau de lângă Meuse, șase mii spre apus de Liege, o patrulă belgiană dădu peste statul major german. Șapte ofițeri înalți germani au fost uciși.

Milano, 15 August. — „Secolo” află din Londra: Karl Liebknecht, deputat socialist în parlamentul german, și fiul vestitului întemeietor al socialismului în Germania, a fost împușcat la Berlin. El judecase la moarte tribunalul militar, pentru că nu voia să plece în război, de și era ofițer în rezervă.

Copenhaga 15 August. — Știrea despre împușcarea lui Liebknecht se confirmă oficial. În urma acestui act, în Berlin a izbucnit revoluția. Trupele au tras focuri asupra mulțimei, în fața palatului imperial. Sunt mii și mii de morți. Intre ei și vestita socialistă Roza Luxemburg. În Lipsa, Hamburg, München și Frankfurt a M. se pornesc mișcări revoluționare, din pricina foametei.

Paris, 17 August. — „Le Figaro” publică o scrisoare autografă a împăratului Wilhelm, către Maximilian Harden, în care scrisoare se zice: spune te rog, la toată lumea, că eu nu am voit războiul. Statul major m'a silit.”

Londra 18 August. — „Daily Telegraph” anunță oficial: Faimosul regiment de husari negri, comandat de moștenitorul de tron german a fost nimicuit cu totul în lupta dela Diest. Moștenitorul a fost greu rănit și transportat la Achen, unde își dete sufletul încă în aceeaș seară. Împărăteasa mamă își făcu sfârșit vieții, de durere.

Londra, 17 August. — Ministerul de război din Rusia comunică oficial că ieri au trecut granița germană 2 milioane de soldați ruși, iar alte două milioane au trecut granița austriacă. Un jumătate de milion la granița turcească. 3 milioane așteaptă în interiorul țării ordinul de plecare.

Paris, 15 August. — Conte Albert de Mun dela Academia franceză scrie în „Echo de Paris”: Prizonierii germani spun, că războiul Germaniei nu e un război al poporului ci un război al ofițerilor. Al nostru însă e un război al poporului, întreg poporul francez își pune viața pentru patrie — **du peuple entier debout pour la patrie:** Soarele strălucește, ca să fie atât mai frumoasă calea noastră până la graniță. Faceți tot ce puteți și nu fiți triști. Dați-Vă seama, că un război, ca acesta, nu e numai opera oamenilor, ci e voit de însuși Domnul din ceriuri. Aduceți-vă aminte de Franța de odinioară, de cea dintăi națiune în lume, și de părinții voștri dela 1870, pe cari o să-i răsunăm acum. Trăiască victoria și fie voia Domnului. Doamne Dumnezeule, dacă nu vrei să fii eu noi, cel puțin nu-i oceroti nici pe germani!

Paris, 30 Septembrie. — În „Guerre Sociale” antimilitaristul Gustave Hervé scrie: Suntem cu toții de-o părere: cu Germania numai la Berlin tratăm despre pace. De-acî, dela Paris, nu stăm de vorbă. Cât e pentru Austria, ajunge dacă toți copiii ei vitreji vor fi re-dați mamelor lor adevărate: Galiția Poloniei autonome,

Transilvania României, Croația Sârbiei, Trento și Triestul Italiei, Ungaria Maghiarilor, slovacii Bohemiei. Pe junkerii prusiei o să-i plesnim însă peste bot: Posen și ținutul lui o să fie al Poloniei autonome, Schlesvig al Danemarcei iar Alsacia-Lorena a Franței.

Steagul „Românului” — voinicilor dela reg. 33 din Arad. Modestul local al redacției noastre a fost azi dimineată martorul unor momente de mare emoțiune. Opt voinici tineri din reg. de infanterie nr. 33 din localitate cu bratele încercate de flori au venit să împodobescă drapelul național pe care în preziua îl promisesem voinicilor noștri.

După ce drapelul fu împodobit, tânărul ste-gar, un voinic de să spargă în petri cu el, cu ochii scăldați în lacrimi prinde cu mâna-i tremurândă drapelul, îl lipește de corpul său și rostește cuvinte de o nespūsă căldură românească mulțumindu-ne pentru „comoră” cum a spus el — ce le-am dăruit-o.

Redactorul nostru, d. Const. Savu foarte emotionat le-a dorit ca umbriți de drapelul național să fie tot victorioși, iar întorcându-se ei cu toții sănătoși acasă, să ne găsească aici într-o situație mai bună și mai fericită decât cea de până acum.

Parastasul de 40 zile dela moartea regelui Carol. În ziua de 6 Noembrie v. împlinindu-se 40 zile dela moartea regelui Carol I, se va oficia la Curtea-de-Argeș, un parastas. Acest serviciu divin e organizat de comitetul central al soc. „Regele Carol I”, societate care are de scop eternizarea memoriei primului rege al României. Direcțiunea c. f. r., în urma demersurilor făcute de societate și în dorința de a face să asiste un număr cât mai mare de persoane la această pioasă manifestare, a acordat o reducere de 50 la sută pe c. f. r., pe toate liniile, în zilele de 5, 6 și 7 Noembrie.

Societatea „Regele Carol I” roagă pe dori-torii de a asista la acest parastas să se adreseze în scris comitetului central spre a li se elibera cărțile de legitimație cari dau dreptul la reducerea pe c. f. r. Sediul societății e în strada Morilor 14 și în Bulevardul Carol 17 București. La acest parastas, la care vor asista și reprezentanți ai oficialității și ai guvernului și-au anunțat participarea numeroase societăți și delegații cari vor veni cu drapelul cernite. Plecarea din București va fi Joi 6 Noembrie v. dimineata, iar înapoierea în seara aceeași zile.

Ultima oră.

POINCARÉ IN PERICOL.

Rotterdam. — După cum se anunță din Paris, când presedintele Poincaré vizita spitalul militar Saint Paul, aviatori germani au aruncat bombe, cari au căzut aproape de spital. Aeroplanelle franceze le-au alungat pe cele germane.

TURCII VOR APĂRA SMIRNA.

Constantinopol. — Locuitorii din Smirna manifestează pentru război. Comandantul cetății a declarat că va apăra orașul pe apă și uscat, până în cele din urmă.

NOUI INVINGERI IN SERBIA.

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă.) — În Serbia dușmanul se retrage. Ocupând înălțimile Misar, îl urmărim mai departe. Am ocupat Obrido pe cursul Savei. De aci Sârbii au fugit pe cele trei drumuri de țară ce duc la sud, spre Kotolleva. Trăsurile noastre de proviant merg spre Valievo, unde vreau să se întâlnească cu armata principală, căci trupele noastre în curând vor ajunge la pozițiile dușmane de acolo. După cum arată recunoașterile aviatorilor noștri, dincolo de Valievo nu mai sunt poziții întărite.

POȘTA REDACȚIEI.

„Adleri” și „Cântecul eroilor noștri”. Sunt încercări nereușite. Nu se pot publica.

Mai multora. E nespūs de trist, că împărțirea ajutoarelor se face cu atăta nedreptate. Din parte-ne promitem să ne ocupăm într'un articol special cu această nedreptate ce se săvârșește de către micii satrapi dela sate împotriva săracilor noștri dela țară.

Redactor responsabil: Constantin Savu.